

**A humorstílus és a párérték
hasonlóságának vizsgálata
párok körében, asszortatív
párválasztás**

Jelen dolgozatomban házastársak, élettársi viszonyban élő és együtt járó párok tagjainak hasonlóságát vizsgáltam a humorstílus és párérték tükrében. Témaválasztásomat az indokolta, hogy ugyan számos kutatás foglalkozott a párok tagjainak külső és belső tulajdonságokon alapuló hasonlóságával, azonban humorstílusbeli hasonlóságot ön-és partnerjellemzés nyomán kevesen dolgoztak fel. A téma aktualitását az adta, hogy napjainkban egyre több párkapcsolat és házasság végződik válással. Az ennek hátterében meghúzódó egyik lehetséges tényező, véleményem szerint a párválasztás mechanizmusában keresendő. A humor rendkívül fontos szereppel bírhat a partnerkapcsolatokban fellépő konfliktusok kezelésében. Hiszen a humor átlendíthet bennünket a mindennapok nehézségein, ezáltal harmonikusabb kapcsolatot biztosítva számunkra.

Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy a párok tagjainak humorstílusa és párértéke milyen mértékben hasonló. Vannak-e nemi különbségek a párokon belül a humorstílus használatában? A kapcsolat időtartama mennyiben befolyásolja a hasonlóságot? A vizsgálat során a résztvevők nemcsak saját magukat jellemezték a különböző dimenziók mentén, hanem a párjukat is. Felmerül a kérdés tehát, hogy mindkét nem magához hasonlóknak véli-e párját a humorstílusában és a párértékében, vannak-e eltérések a partnerek megítélésében?

Asszortatív párválasztás (homogámia)

A párválasztás témakörével régóta foglalkoznak kutatások. Számos vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy a párkapcsolatokban a partnerek több vonása is megegyezik. Hasonlóságot találtak például korukban, szocioökonómiai státuszukban, iskolázottságukban, érdeklődésükben, de még humorérzékük tekintetében is (Bereczkei & Csanaky, 1996; Mascie-Taylor, 1988; Priest & Thein, 2003; Watson, Klohnen, Casillas, Simms, Haig & Berry, 2004). Ezt a jelenséget homogámiának vagy asszortatív párválasztásnak nevezik, magyarázatként pedig a genetikai hasonlóságot említik, ezen belül is a fenotípusos illesztést (Bereczkei, Gyuris & Wisfeld, 2004, Pfenning & Sherman, 1995). A változók között az életkor a legerősebb bizonyítéka az asszortatív párválasztásnak, 0,86 illetve 0,96 korrelációt mutatva. Az emberek hajlamosak életkorban magukhoz hasonló személlyel házasságot kötni (Watson et al., 2004). A politikai, vallási attitűd esetén a kutatások 0,4 és 0,7 közötti együttjárást jeleztek (McCrae, 1996). Az iskolázottságra, intelligenciára vonatkozóan valamivel kisebb korreláció jelentkezett a párok tagjai között. Míg a személyiségvonások

esetén viszonylag alacsony 0,06 és 0,36 közötti korrelációk jelentek meg (Feng & Baker, 1994).

A fenotípusos illesztés mechanizmusa szerint az egyén képes észlelni fenotípusának bizonyos aspektusait, majd azt egyfajta lenyomatként használva, olyan vagy ahhoz hasonló fenotípusú másik egyént választ (Bereczkei, Hegedűs & Hajnal, 2009). Egyes kutatások szerint az egyén számára több adaptív előnnyel jár a magához hasonló pár választása. Egyrészt ezáltal igazolódik a világról és a magáról alkotott képe, másrészt pedig csökken a konfliktusok és nézeteltérések megjelenésének kockázata (Dijkstra & Barelds, 2008). Ezen kívül elégedettebbnek bizonyultak házasságukkal és több gyermeket neveltek fel azok a férfiak és nők, akik párjukkal megegyeznek koruk és iskolai végzettségük vonatkozásában (Bereczkei & Csanaky, 1996). A hasonló testmagasságú és iskolázottságú párok kapcsolatából is több gyermek születik (Mascie-Taylor, 1988). Vannak azonban olyan elméletek is, amelyek nem feltételeznek adaptív célokat a homogámia jelenségének hátterében, azt csak egyfajta mellékterméknek tekintik. Az elképzelés magyarázata az, hogy minden ember a lehető legjobb potenciális partner megtalálására törekszik. Az egyén azonban a saját párértékéhez hasonló párértékű másik fél közeledését fogja viszonzni. Ezáltal alakulhat ki az, hogy a közel megegyező párértékű egyének hasonló tulajdonságokkal rendelkeznek (Tod, 2008). Párértékünk önészlelése már kamaszkortól kezdődően alakul a szociális kapcsolataink által (Fletcher & Overall, 2008). A saját párkapcsolati érték észlelése tehát rendkívül meghatározó szereppel bír a párválasztás során.

Szexuális imprinting

A párválasztás egyik alternatív magyarázata a szexuális imprinting mechanizmusa, amely szerint az ellenkező nemű szülő vonásai már kora gyermekkorban hatással vannak a gyermek későbbi párválasztására (Gyuris, Bereczkei & Járai, 2010). Egy úgynevezett szenzitív periódusra (2-8 éves kor) tehető az, amikor a gyermekek bensővé teszik az ellenkező nemű szülő fenotípusát egyfajta lenyomatként. A későbbiekben az ehhez a mentális mintához illeszthető szexuális partnert keresik. A probléma jelentősége abban áll, hogy egyes kutatók azt találták, hogy e mechanizmus csak akkor működik, ha szoros érzelmi kapcsolat alakult ki a gyermek és a szülő között az említett szenzitív periódus alatt. Hangsúlyozzák, hogy a szoros érzelmi kapcsolat az ellenkező nemű szülővel nemcsak a későbbi párválasztást befolyásolja, hanem lehetséges, hogy a sikeres párkapcsolati kötődés záloga is. Ellenben a gyerekkorban tapasztalt stresszel teli környezet, averziót fejleszthet ki az ellentétes nemű szülő

tulajdonságaival szemben (Berezkei et al., 2009). Ezen kívül az apa távolmaradása, hiányzó volta azt implikálhatja a fiatal lány számára, hogy a többi férfival is óvatosnak kell lenni a hosszú távú kapcsolatok esetén. A kora gyermekkori családi élmények párkapcsolati kötődést alakító hatását is hangsúlyozzák (Belsky et al., 1991) .

A szexuális imprintinget „ szülőimágó ” keresése elnevezéssel is szokták illetni (Buda & Szilágyi, 1974) . Az elmélet pszichoanalitikus gyökerekkel bír. A gyermekben az ellentétes nemű szülő tulajdonságairól kialakult képet nevezik imágónak, képnek. Ez a kép nem feltétlenül egyezik meg a szülő valós tulajdonságaival, gyakran a gyermek meglátásának torzított formája. A párválasztás során elképzelhető, hogy az is meghatározó, hogy a potenciális partner a párkapcsolat során milyen mértékben formálható az „ imágóhoz ” hasonlóvá (Buda & Szilágyi, 1974) .

A kutatások számos változó vizsgálatával bizonyították a szexuális imprinting jelenségét. Egy haj-és szemszín hasonlóságát vizsgáló kutatás eredményei szerint, a nők apjának és férjének, illetve a férfiak anyjának és feleségének vizsgálatakor jelentkezett hasonlóság (Little, Penton-Voak, Burt & Perrett, 2003). Az arc fizikai vonásainak hasonlóságát feltáró vizsgálatok nagyobb hasonlóságot találtak az arc fizikai vonásainak tekintetében a feleség és a férj édesanyja között, mint a feleség és a férj között (Berezkei et al., 2002). Valamint szintén nagyobb hasonlóság mutatkozott a férj és a feleség édesanyja között, mint a férj és a feleség között (Berezkei et al., 2004).

Egy kutatás az emberi párválasztással összefüggésben a negatív imprinting jelenségét hangsúlyozta, amelyet Westermarck-effektus-ként is szoktak emlegetni (Little et al., 2003). Eszerint a gyermekekben szexuális averzió fejlődik ki gyermekkorukban a velük közvetlenül együtt élőkkel szemben. Mindez a szexuális imprintingnek ellentmondó jelenségnek tűnik. Egy tanulmány azonban arra hívja fel a figyelmet, hogy Bateson (1980) kutatásai szerint valóban megfigyelhető egyfajta elkerülő viselkedés az egyén részéről a gyermekkori környezetében lévőekkel szemben, azonban például a szülők általános jellemzői még vonzóak maradnak (Little et al., 2003).

Homogámia és személyiségjegyek

A személyiségbeli jellemzőknek és különbségeknek fontos szerep van az intim partnerkapcsolatok formálásában és irányításában (Dijkstra és Barelds, 2008). Úgy tűnik a személyiségjegyeknek különösen jelentős szerepe van a párválasztásban (Prager, 1995). A párválasztás és a személyiségjegyek összefüggéseinek tanulmányozásában kétféle

megközelítés létezik. Az egyik az abszolút preferenciák, a másik a relatív preferenciák elmélete. Ez utóbbinak két típusát különböztetjük meg. Az egyik a pozitív asszortatív párválasztás vagy hasonlóság elmélet, amely szerint, az egyén magához hasonló párt választ. A másik típusa pedig a negatív asszortatív vagy disszortatív párválasztás, amely azt hangsúlyozza, hogy az egyén a sajátjaival ellenkező tulajdonságokkal bíró párt választ. Ezt a megközelítést komplementer elméletnek is nevezik. A fentiek alapján rajzolódnak ki párválasztási döntéseink. A magunkhoz hasonló pár keresésére törekszünk implicit módon, azonban explicite a tulajdonságainkkal komplementer egyént nevezzük meg ideális partnerként (Dijkstra & Barelds, 2008). Az emberek szeretnék, ha potenciális párjuk az emocionális stabilitás, a nyitottság és a megértés tulajdonságával bírna (Botwin, Buss & Shackelford, 1997). Egy számítógéppel végzett kutatás eredményei szerint a nők előnyben részesítették azokat a férfiakat, akik magas hasonlóságot mutattak velük az Extraverzió Dimenzió, míg a Neuroticizmus Dimenzió nem mutatkozott ilyen hatás (Lum & Curran, 1975).

Az asszortatív párválasztást a személyiségjegyek tükrében vizsgáló kutatás a házaspárok tagjai között nagyobb mértékű hasonlóságot mutatott ki a pszichológiai jegyek tekintetében, mint az együtt járó párok tagjai között (Keller, Thiessen, & Young, 1996). Együtt élő párok között hasonlóság mutatkozott az Extraverzió és a Lelkiismeretesség személyiségdimenziókban (Little, Burt & Perrett, 2006). Ezen kívül egy kutatás hasonlóságot talált a párok között az Energia, Lelkiismeretesség és a Nyitottság dimenziókban. (Gyuris, Bereczkei & Járαι, 2010). A szerzők valószínűsítik, hogy az Energia dimenzió jelentősége a párválasztás során abban állhat, hogy egy extrovertált személy számára nehézséget jelenthet egy introvertált személlyel az élmények átélése. A Nyitottságot azért hangsúlyozzák a kutatók, mert ez párválasztás során az új élmények és emberek felé megjelenő érdeklődést mutatja. A Lelkiismeretesség dimenziót pedig a gyermekvállalással-és neveléssel hozzák kapcsolatba. Véleményük szerint érdemes olyan hosszú távú partnert választani, aki hozzánk hasonló mértékben képes felelősség és az elköteleződés vállalására.

A homogámia és a személyiség vizsgálatakor a kapcsolat időtartamának meghatározó szerepet tulajdonítanak. Azok a párok, akik hosszabb ideje vannak együtt hasonlóbbnak mutatkoztak a személyiségjegyek tekintetében, mint azok, akik kevésbé hosszú ideje ismerik egymást (Little, Burt & Perrett, 2005). A szerzők szerint, ez az eredmény vagy annak köszönhető, hogy a párok az idő múlásával egyre hasonlóbba válnak, vagy pedig azok, akik hasonló személyiségűek tovább maradnak együtt. Valószínűleg a közös élmények is nagyban hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a partnerek idővel hasonlóak vagy még hasonlóbba lesznek

(Zajonc, Adelman, Murphy & Niendenthal, 1987). Azonban arra vonatkozóan is vannak eredmények, miszerint a házasságot megelőzően mért korrelációk egyáltalán nem vagy csak nagyon kis mértékben növekszenek az évek múlásával (Gyuris, Bereczkei & Járαι, 2010).

Homogámia és humor

A humor a nagyra értékelt szociális vonások közé tartozik, és szociális helyzetek erősen befolyásolják. A legtöbb ember szeretne jó humorú lenni, és a barátok, valamint szerelmi partnerek vonatkozásában is előnyben részesíti a jó humorérzékűt (Bressler & Balshine, 2006).

A humorstílus kapcsán nemi különbséget vizsgáló kutatás azt találta, hogy a férfiak mind a négy humordimenzió, a kapcsolatépítő, az énvédő, az agresszív és az énelértékelő humorstílus tekintetében is átlagosan szignifikánsan magasabb értékeket adtak meg, mint a nők. A kapcsolatépítő és az énvédő humor esetén az eltérés azonban csak nagyon kicsi volt, a minta nagy volta miatt jelenhetett meg szignifikáns különbségként (Martin, Puhlik-Doris, Larsen, Gray & Weir, 2003).

A hasonlóság keresését a humor tekintetében is igazolták kutatások. Számos kutatás eredménye mutatta ki azt, hogy a párok szerint a humor kulcsfontosságú szereppel bír kapcsolatukban (Lauer, Lauer, & Kerr, 1990, Ziv, 1988). Egy korábbi vizsgálatban vicceket, karikatúrákat és képregényeket mutattak a résztvevő személyeknek (Murstein & Brust, 1985). A vizsgálati személyek minden egyes megjelenő ingert egy 9-fokú skálán értékelték. A kutatás eredményei szerint a párok hasonlóságot mutattak humorpreferenciájuk tekintetében. Egy közelmúltban végzett kutatásban pedig viccek és humoros képregények megítélése által mérték a közreműködő házaspárok humorpreferenciáját (Priest & Thein, 2003). A vizsgált párok tagjainál közepes hasonlóságot találtak a humor kedvelésében. Eredményeik szerint a házaspárok hasonló értékelést adták a négy humorkategóriának, és hasonlóan észlelték azt is, hogy melyiken nevetnének együtt. Egy nemrégiben végzett vizsgálatban a párok humorát már a Thorson és Powell-féle multidimenzionális humorérzék mérésére alkalmas kérdőívvel vizsgálva, szintén azt az eredményt kapták, hogy a párok humorérzék tekintetében hasonlóan egymáshoz (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2010).

Homogámia és párérték

A párérték olyan konstruktum, amely részletesen leírja az egyén értékét partnerként egy potenciális vagy egy aktuális partner szerint (Edlund & Sagarin, 2010). A párértéket egy vizsgálatban egy vagy néhány jellemző abszolút értékeként is értelmezték (Edlund & Sagarin, 2010). Egy kutatás szerint evolúciós szempontból az a férfi, aki relatíve megbecsülte egy nő párértékét, valószínűleg magasabb értékű partnert választott, mint az a férfi, aki ezt nem tette meg. A párérték gyakran egy implicit összehasonlítást fejez ki az egyén saját jellemzői és a potenciális ellenkező nemű partnertől érkező jellemzés között. Hiszen a különböző jellemzők más-más módon hatottak a reprodukív sikerességre, és a két nem is eltérő preferenciát alakított ki a potenciális partnerrel kapcsolatban. Például a férfiak nagyobb hangsúlyt helyeznek a fiatalságra és a fizikai vonzerőre hosszú távon párválasztáskor, mint a nők. E jelenség hátterében az állhat, hogy a fenti jellemzők a nő reprodukív értékének megbízható előrejelzői (Edlund & Sagarin, 2010). A nők pedig olyan jellemzőkre helyezik a hangsúlyt a párválasztás során, amelyek képessé teszik a férfit a gyermekneveléshez szükséges kiváló erőforrások kialakításához. Ilyen tulajdonságok lehetnek például a szocioökonómiai státusz, az intelligencia és a jellem (Priest & Thein, 2003; Lőrincz, 2006; Eastwick & Finkel, 2008). Egy kutatásban a nemi párválasztási preferenciát vizsgálva a következő eredményeket kapták. (Buunk, Dijkstra, Fetchenhauer & Kenrick, 2002). A nők a saját pozíciójuknál magasabb szociális státuszú férfiakat tartották ideális partnernek, valamint olyan férfit, aki magasabb fizetéssel bír, mint ők maguk. A további eredmények szerint a férfiak átlagosan szignifikánsan fontosabbnak vélték azt, hogy fizikailag vonzóbb legyen a potenciális partnerük, mint ők maguk. A nemi preferenciában rejlő különbség abból is adódik, hogy a nemek más-más forrásokat tudnak biztosítani utódjaik számára. A férfiak több indirekt forrást invesztálnak, mint például az élelmet és védelmet. A nők ezzel szemben pedig több direkt forrást, így a saját testük általi táplálást. Ebből adódóan a két nem eltérő tulajdonságokat értékel a partnerében (Buunk et al., 2002).

A párérték magában foglalja a vonzerőt/életerőt. Mindkét nem a korábbi csábítási sikereinek tükrében alkotja meg elképzelését a saját vonzerejével kapcsolatosan (Tiszlár & Komjáthy, 2010). Egy kutatásban férfiak és nők ítélték meg először saját, majd párjuk fizikai vonzerejét (Swami, Furnham, Georgiades & Pang, 2007). Az eredmények szerint mindkét nem szignifikánsan vonzóbbnak ítélte meg az ellenkező nemű partnerét, mint saját magát. Ezt a jelenséget, amely során a partnerkapcsolatban az egyik fél a másik felet túlságosan is pozitívan értékeli pozitív illúzióknak nevezik (Murray & Holmes, 1997). Ennek hátterében az

áll, hogy az emberek a partnerkapcsolataik során igyekeznek elrejteni az azzal kapcsolatos aggodalmaikat, hogy nem a „megfelelő” személyt választották partnerükként (Barelds, Dijkstra, Koudenburg & Swami, 2011). A negatívumok ugyanis akkor kerülnek felszínre, amikor már sok időt és energiát fektettek a kapcsolatba. Éppen ezért erre a felmerülő problémára találják ezt a fajta kognitív megoldást, hogy felnagyítják, kiszínezik a partner erényeit, és minimalizálják a saját botlásaikat. A pozitív illúzió a partnerkapcsolatokban előre jelezte a nagyobb elégedettséget, bizalmat és a szeretet, valamint a kevesebb konfliktust (Murray és Holmes, 1997).

A pozitív illúzió jelensége a partnerkapcsolat működése szempontjából előnyökkel jár. Az egyének azonban nemcsak párjukat, hanem saját magukat is értékelik. Az önértékelés kapcsán fontos megjegyezni azt, hogy az emberek számára a magukról alkotott pozitív énkép, még ha helytelen is, segíthet a stresszel való megküzdésben, így mentális egészséget is eredményezhet (Taylor és Brown, 1988). Ennek eredményeként habár az emberek nagyon sok esetben kritikusak a külsejükkal kapcsolatosan (Markham, Thompson & Bowling, 2005) mégis általában viszonylag vonzónak gondolják magukat (Barelds et al., 2011).

Egyes kutatások rávilágítottak tehát arra, hogy mindkét nem hajlamos arra, hogy párját különböző dimenziók mentén magasabbra értékelje, mint saját magát (Buunk et al., 2002, Swami et al., 2007). Más kutatások eredményei szerint pedig a nők és a férfiak hajlamosak magukhoz hasonló párértékű partnert választani (Bailey, Durante & Geary, 2011, Figueredo, Sefcek & Jones, 2006). Az ezt a jelenséget eredményező mechanizmus működése azonban egyelőre nem világos.

Hipotézisek, célkitűzések

Jelen kutatás célja az asszortatív párválasztás vizsgálata a humorérzék és a párérték vonatkozásában. Hipotézisem szerint a párok tagjai hasonlóságot mutatnak a humorérzék tekintetében.

Hipotézisem szerint a kapcsolat időtartama meghatározó lehet a humorérzék tekintetében mért hasonlóság kapcsán. Azaz, minél hosszabb ideje vannak együtt a párok, annál hasonlóbb a humorérzékük. Kutatásomban a párok tagjai saját magukat és partnerüket is jellemezték a Humor Stílus Kérdőívvel és az Önértékelési/Párértékelési Kérdőívvel. Ezáltal lehetőség nyílt annak vizsgálatára, hogy a párok miként vélekednek arról, mennyire hasonlítanak egymáshoz a különböző dimenziók vonatkozásában. A kapcsolat időtartama azt is befolyásolhatja, hogy a párok mennyire ismerik egymás humorérzékét, mennyire egyezett

az egyik fél magáról alkotott képe a másik fél által róla kirajzolódott elképzeléshez. Ez egyfajta szubjektív/vélt hasonlóságot mutat meg. Emellett azonban meg lehetett vizsgálni azt is, hogy objektíven/ténylegesen mennyire hasonlítanak a párok tagjai egymáshoz.

A kapcsolat időtartama mellett azonban elképzelhető, hogy a párkapcsolati forma is befolyásolhatja a humorérzék tekintetében mutatkozó hasonlóságot. Egy kutatás eredményei szerint a házaspárok tagjai nagyobb mértékű hasonlóságot mutattak a pszichológiai jegyek tekintetében, mint az együtt járók párok tagjai (Keller, Thiessen, & Young, 1996). Hipotézisem szerint a házaspárok valószínűleg a humor tekintetében is nagyobb hasonlóságot mutatnak, mint az együtt járó párok tagjai.

A párokon belüli nemi különbségeket vizsgálva, hipotézisem szerint azt feltételezem, hogy a férfiak mind a négy humordimenzió tekintetében átlagosan szignifikánsan magasabb pontot érnek el, mint a nők.

A párértékekkel kapcsolatos feltevéseim a következők. Hipotézisem szerint a párérték tekintetében hasonlóság mutatkozik a párok tagjai között, a megértő/megbízható, a vonzerő/életerő és a státusz/erőforrás dimenziókban is. Valamint az egyének várhatóan magasabbra fogják értékelni párjukat a megértő/megbízható, a vonzerő/életerő és a státusz/erőforrás dimenzióban is, mint saját magukat.

Módszerek

Minta

A vizsgálatban 30 pár vett részt, 15 együtt járó pár, 13 házaspár, 2 élettársi viszonyban élő pár. A mintavétel hólabda módszerrel történt, személyes ismerősi, rokoni kapcsolatok bevonásával. A nők átlagéletkora 30,5 év (SD : 10,9), a férfiaké pedig 33,9 év (SD: 12,3). A kapcsolatok időtartamát tekintve igen széleskörű mintát vizsgáltam a három hónaptól a 384 hónapig, az átlagos kapcsolati időtartam 117,8 hónap (SD: 126,8) volt.

Eszközök

A Humor Stílus Kérdőívet és az Önértékelési Kérdőívet töltötték ki a kutatás résztvevői. A kérdőívek kitöltését megelőzően a résztvevők a partnerkapcsolati formára és a kapcsolat időtartamára vonatkozó kérdésekre adtak választ. (Az alábbiak közül, mely partnerkapcsolatban élsz? együttjárás/élettársi viszony/házasság ; Mennyi ideje tart ez a kapcsolatod?)

A kapcsolati formát tekintve két csoportot hoztam létre. Az elsőbe az együtt járó párok kerültek, a másodikban pedig az élettársi viszonyban élőket és a házaspárokat összevontam, amelyet az előbbieknél kis száma indokolt. A kapcsolatok időtartamát hónapokban feltüntetve kódoltam. Ezt követően három új változót hoztam létre, a minta alsó, átlagos és felső 33%-ának megfelelően. Így az első csoportba kerültek azok, akik kevesebb mint 18 hónapja alkotnak egy párt. A második csoportba azok tartoztak, akiknek a kapcsolata 22-66 hónapja tart. A harmadik csoportban pedig azok tartoztak, akik legalább 144 hónapja egy pár.

Humor Stílus Kérdőív

A Humor Stílus Kérdőív (Martin et al., 2003) 32 állítást tartalmaz, amelyekre a résztvevőknek egy hétfokú Likert-skálán kell válaszolniuk (1=egyáltalán nem értek egyet; 7=teljesen egyetértek). A kérdőív 4 alskálát tartalmaz, amelyek az egyéni humorhasználat különböző aspektusainak mérésére alkalmasak. Minden egyes alskálára 8 állítás vonatkozik. A pozitív alskálák a következők: Kapcsolatépítő Humor („Általában nem nevetek vagy viccelődöm sokat másokkal.”); Énvédő Humor („Azért hagyom, hogy mások nevéssenek rajtam, mert ilyen módon tudom családomat és barátaimat felvidítani.”) A negatív alskálák pedig az Agresszív humor („Ha valaki hibázik, gyakran ugratom emiatt.”) ; Énleértékelő humor („Ha levertséget érzek humorral általában fel tudom vidítani magam.”) (Lsd. 2. Melléklet).

Önértékelési Kérdőív

Az Önértékelési Kérdőív 17 állítást tartalmaz, amelyekre a résztvevők egy hétfokú Likert-skálán adják válaszaikat (1=egyáltalán nem jellemző; 7= teljes mértékben jellemző). Fletcher, Simpson, Thomas & Giles (1999), és Fletcher & Boyes (2007) párkapcsolati értékre és az önértékelésre vonatkozó faktoranalitikus elemzésük által kapott faktorok alkalmazásával készült. A kérdőív 3 dimenziója a következő: Megértő/Megbízható, Vonzerő/Életerő, Státusz/Erőforrás. Az első két dimenzióhoz 6-6 állítás, míg harmadikhoz 5 állítás tartozik (pl. „Megértő vagyok.” „Vonzó vagyok.” „Sikeres vagyok.”). Jelen kutatásban a résztvevők két kérdőívet töltöttek ki. Az egyikben saját magukat jellemezték a fent említett 3 dimenzió mentén, míg a másikban partnerüket (Lsd. 3. Melléklet).

Eljárás

Az adatfelvétel online kérdőív formájában történt, anonim módon. A résztvevők nemük és koruk megadása után párjukkal egy közös jeligét választottak, amelyre a párok tagjainak összeillesztése céljából volt szükség. Ezután külön-külön kitöltöttek egy-egy kérdőívsort. Jelen kutatás résztvevői két Önértékelési Kérdőívet töltöttek ki. Az egyikben saját magukat jellemezték a fent említett három dimenzió mentén. A kérdőív állításainak átfogalmazása pedig lehetővé tette, hogy párjukat is jellemezzék ugyanazon skálák mentén. A Humor Stílus Kérdőív állításai is hasonló módon átalakításra kerültek, így nem csak saját magukra vonatkozóan, hanem párjukról szólóan is kitöltötték a résztvevők. A kitöltés 20-25 percet vett igénybe.

Eredmények

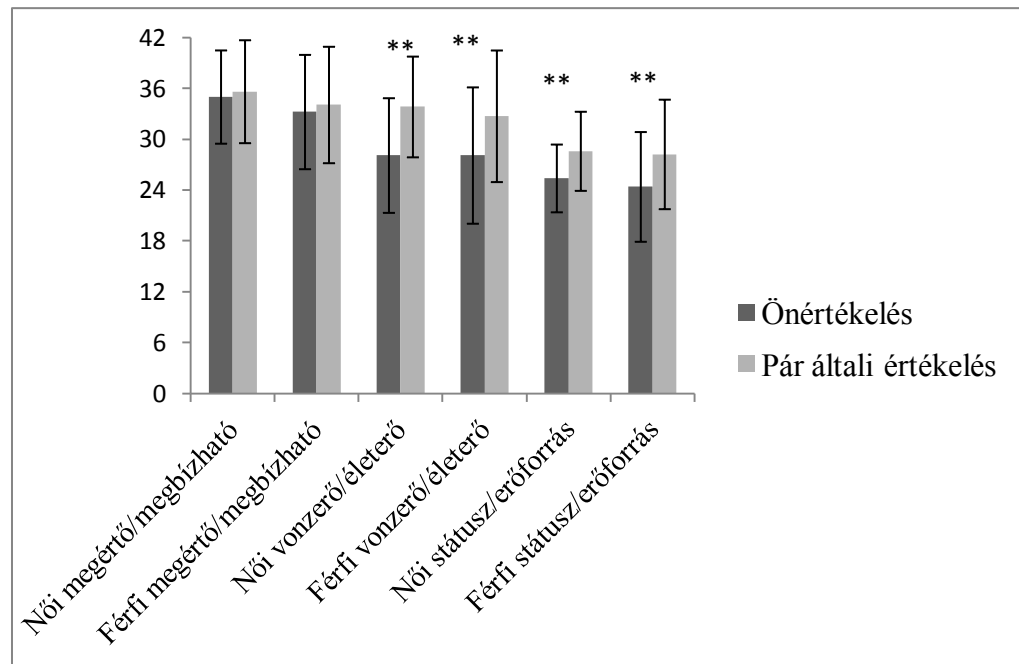
Az adatokat SPSS 15.0 for Windows Evaluation Version statisztikai programmal értékeltem. Egyszempontos varianciaanalízissel elemeztem, hogy a kapcsolat időtartama befolyásolja-e, hogy a párok tagjai az egyes humordimenziók mentén hasonlítanak-e egymásra. Hipotézisem az volt, hogy minél hosszabb ideje vannak együtt a párok, annál hasonlóbb a humorérzékük. A kapott eredmények szerint a kapcsolatépítő humor dimenzióban tendencia szintű különbség jelentkezett ($F(2,27)=2,937$, $p=0,070$). A Scheffe post hoc teszt pedig megmutatta, hogy a második és a harmadik csoport között tendencia szintű különbség van a harmadik csoport javára (legalább 144 hónapja együttlévők) ($p=0,073$).

Kutatásom során azt is feltételeztem, hogy a házaspárok a humor tekintetében nagyobb hasonlóságot mutatnak, mint az együtt járó párok tagjai. Kétmintás t-próbával teszteltem, hogy a három kapcsolati forma (együttjárás, együttélés, házasság) között valóban van-e különbség a humorbeli hasonlóság kapcsán. A következő eredményeket kaptam: a kapcsolatépítő humor dimenzióban ($t(28)=-0,962$, $p=0,347$), az énvédő humor dimenzióban ($t(28)=-0,813$, $p=0,423$), az agresszív humor dimenzióban ($t(28)=0,1$, $p=0,921$), az

énleértékelő humor dimenzióban pedig ($t(28)=1,413$, $p=0,173$). Egyik humordimenzióban sem mutatkozott szignifikáns különbség a csoportok között.

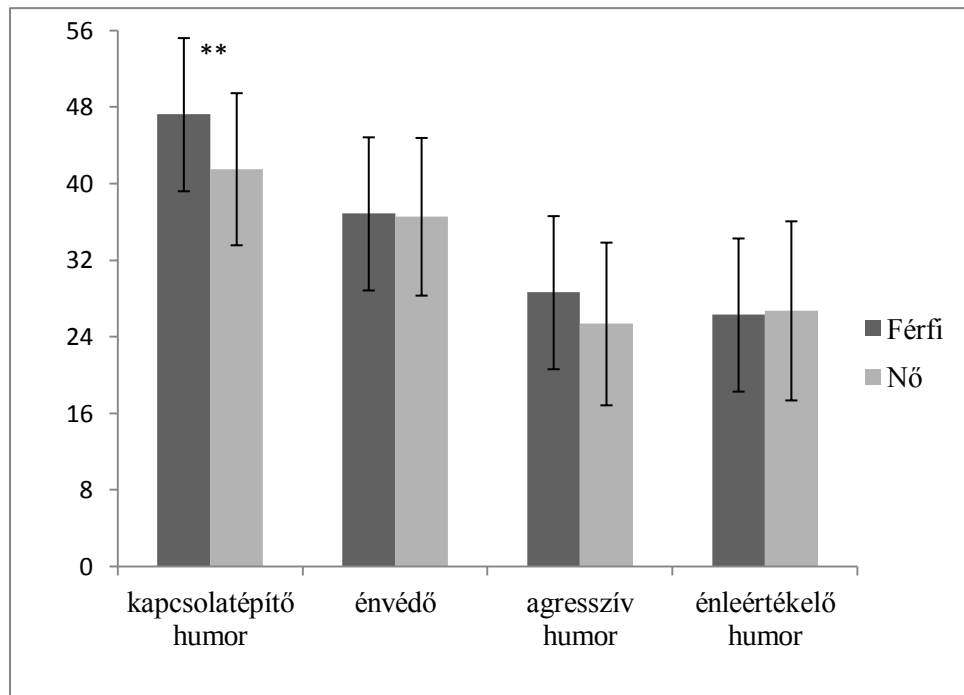
A párérték önészlelését páros mintás t-próbával vizsgáltam. Hipotézisem szerint a párérték tekintetében hasonlóság mutatkozik a párok tagjai között, a megértő/megbízható, a vonzerő/életerő és a státusz/erőforrás dimenziókban is. Jelen kutatás eredményei szerint azonban nem mutatkozott szignifikáns különbség a nők és a férfiak között a megértő/megbízható dimenzióban ($t(29)=-1,349$, $p=0,188$). Valamint a vonzerő/életerő dimenzióban ($t(29)=0,000$, $p=1$) és a státusz/erőforrás ($t(29)=-1,007$, $p=0,322$) dimenzióban sem mutatkozott szignifikáns különbség a párok tagjai között.

A párérték önészlelését és a partner általi észlelését páros mintás t-próbával vizsgáltam. Feltételeztem, hogy az egyének várhatóan magasabbra fogják értékelni párjukat a megértő/megbízható, a vonzerő/életerő és a státusz/erőforrás dimenzióban is, mint saját magukat. Jelen kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a megértő/megbízható dimenzióban nem jelentkezett szignifikáns különbség a férfiakkal ($t(29)=-0,878$, $p=0,387$) és a nőkkel ($t(29)=-0,707$, $p=0,485$) kapcsolatosan sem. A vonzerő/életerő dimenzió tekintetében azonban a nők szignifikánsan magasabbra értékelték a férfiakat ($t(29)=-3,984$, $p<0,01$) mint a férfiak saját magukat. Ugyanezen dimenzió mentén a férfiak is szignifikánsan magasabbra ($t(29)=-6,04$, $p<0,01$) értékelték a nőket, mint azok saját magukat. A státusz/erőforrás dimenziót vizsgálva nemcsak a férfiak értékelték átlagosan szignifikánsan magasabbra ($t(29)=-3,264$, $p=0,003$) a nőket ezen a skálán, hanem a nők is szignifikánsan magasabb ($t(29)=-4,296$, $p<0,01$) értékeket adtak meg a férfiakról (1. ábra). A diagramon önértékelésként szerepel az egyén saját magára vonatkozó értékelése. Az egyén párjától érkező megítélését pedig pár általi értékelésnek neveztem el.

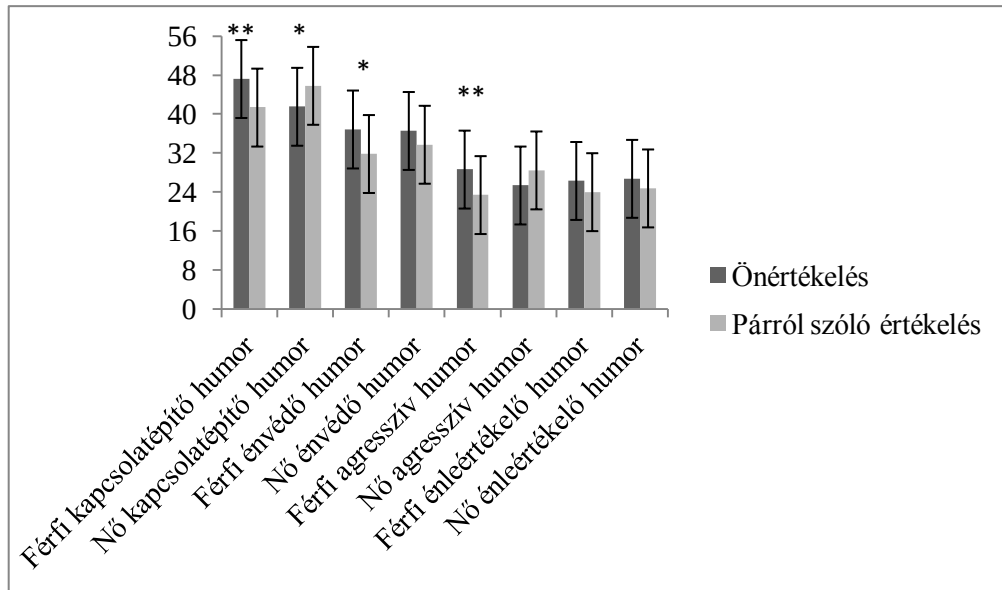
1. ábra : Önértékelés és pár általi értékelés (** $p < 0,01$)

A saját humorstílus észlelését tekintve hipotézisem az volt, hogy a férfiak mind a négy humordimenzió tekintetében átlagosan szignifikánsan magasabb pontot érnek el, mint a nők. Páros mintás t-próbával vizsgálva szignifikáns különbség jelentkezett a kapcsolatépítő humor dimenziójában. A férfiak átlagosan szignifikánsan magasabb ($t(29)=3,512$, $p=0,001$) pontszámot adtak maguknak, mint a nők. Nem mutatkozott azonban szignifikáns eltérés az énvédő ($t(29)=0,175$, $p=0,862$) és az énléértékelő humor ($t(29)=-0,184$, $p=0,855$) tekintetében. Az agresszív humor esetében tendencia figyelhető meg ($t(29)=1,863$, $p=0,073$). A férfiak az agresszív humor dimenziót tekintve tendencia szinten átlagosan magasabb értéket adtak meg, mint a nők (2. ábra).

2. ábra : Saját humorstílus észlelése (** $p < 0,01$)

A saját humorstílus és a párról szóló értékelés közötti különbséget páros mintás t-próbával vizsgáltam. A kapcsolatépítő humor dimenzióban a férfi saját humorának észlelése és a párja humoráról alkotott elképzelése között szignifikáns eltérés jelentkezett ($t(29)=3,599$, $p=0,001$). Ugyanezen dimenzióban a nő saját humorának észlelése és a párja humorának értékelése között szintén szignifikáns különbség mutatkozott ($t(29)=-2,501$, $p=0,018$). Az énléértékelő humor dimenzióban a férfi saját humorának észlelése és a párja humoráról adott értékelése között ($t(29)=1,589$, $p=0,123$), valamint a nő saját humorának és a párja humoráról adott értékelés között ($t(29)=0,978$, $p=0,336$) sem jelentkezett szignifikáns különbség. Az agresszív humor dimenzióban a férfi saját humorának értékelése és a párja humorának megítélése között szignifikáns eltérést találtam ($t(29)=3,375$, $p=0,002$), azonban ezen dimenzióban nem jelentkezett szignifikáns különbség a nő saját humorának megítélése és párja humorának értékelése között ($t(29)=-1,490$, $p=0,147$). Végül az énvédő humor dimenzióban szignifikáns eltérés jelent meg a férfi saját humorának értékelése és a párja humorának megítélése között ($t(29)=2,7$, $p=0,011$). Ugyanezen dimenzióban nem jelentkezett szignifikáns eltérés a nő saját humorának értékelése és a párja humorának megítélése között ($t(29)=1,212$, $p=0,235$) (3. ábra).

3. ábra : A saját humorstílus észlelése és a pár humoráról szóló megítélés (* $p < 0,05$

** $p < 0,01$)

A humorstílus vizsgálatánál a továbbiakban a Pearson-féle korrelációt alkalmaztam. Szignifikáns kapcsolatot találtam a kapcsolatépítő humor tekintetében a nő saját magáról szóló értékelése és a férfi párját érintő értékelése között ($r(30)=0,368$, $p=0,046$). Az agresszív humor dimenzió esetén is szignifikáns kapcsolatot találtam a nő saját magáról való elképzelése és a férfi párjáról szóló értékelése között ($r(30)=0,543$, $p=0,002$). Valamint az énvédő humor dimenzió esetében is szignifikáns kapcsolat mutatkozott a nő saját maga jellemzése és a férfi párjáról szóló értékelése között ($r(30)=0,498$, $p=0,005$) (1. táblázat).

	Férfi értékelése párja kapcsolatépítő humoráról	Férfi értékelése párja énvédő humoráról	Férfi értékelése párja agresszív humoráról	Férfi értékelése párja énleértékelő humoráról
Nő saját kapcsolatépítő humorának értékelése	0,368 *			
Nő saját énvédő humorának értékelése		0,498 **		
Nő saját agresszív humorának értékelése			0,543 **	
Nő saját énleértékelő humorának értékelése				

* : $p < 0,05$ ** : $p < 0,01$

1. táblázat : A nő saját humorának értékelése és a férfi értékelése párja humoráról

A humorstílusról alkotott elképzeléseket a férfiakkal kapcsolatosan is megvizsgáltam Pearson-féle korrelációval. A kapcsolatépítő humor dimenzióban szignifikáns kapcsolat jelentkezett a férfi saját magáról szóló értékelése és a nő párját érintő értékelése között ($r(30)=0,786$, $p<0,01$). Ezen kívül a férfi saját magáról szóló kapcsolatépítő humora szignifikánsan korrelált a nő párja agresszív humoráról szóló értékelésével ($r(30)=0,460$, $p=0,011$) és a nő párja énléértékelő humorról való megítélésével is ($r(30)=0,530$, $p=0,003$). A férfi saját énléértékelő humorának értékelése és a nő párja énvédő humorának megítélése között is szignifikáns kapcsolat mutatkozott ($r(30)=0,561$, $p=0,001$). Az énvédő humor dimenzióban is szignifikáns kapcsolat jelentkezett a férfi saját magára vonatkozó értékelése és a nő párjáról szóló értékelése között ($r(30) = 0,622$, $p<0,01$) (2. táblázat).

	Nő értékelése párja kapcsolatépítő humoráról	Nő értékelése párja énvédő humoráról	Nő értékelése párja agresszív humoráról	Nő értékelése párja énleértékelő humoráról
Férfi saját kapcsolatépítő humorának értékelése	0,786 **		0,460 *	0,530 *
Férfi saját énvédő humorának értékelése		0,622 **		
Férfi saját agresszív humorának értékelése				
Férfi saját énleértékelő humorának értékelése				0,561 **

* : $p < 0,05$ ** : $p < 0,01$

2. táblázat : A férfi saját humorának értékelése és a nő értékelése párja humoráról

Pearson-féle korrelációval vizsgáltam a nő saját humorának megítélése és a párja humoráról adott értékelése közötti kapcsolatot. A kapcsolatépítő humor dimenzióban pozitív együttjárást találtam ($r(30)=0,542$, $p=0,002$). Az énléértékelő humor dimenzióban ($r(30)=0,375$, $p=0,041$) is pozitív együttjárást találtam. Az agresszív humor dimenzióban ($r(30)=0,160$, $p=0,397$) és az énvédő humor dimenzióban ($r(30)=0,298$, $p=0,110$) sem találtam korrelációs kapcsolatot (3. táblázat).

	Nő értékelése párja kapcsolatépítő humoráról	Nő értékelése párja énvédő humoráról	Nő értékelése párja agresszív humoráról	Nő értékelése párja énleértékelő humoráról
Nő saját kapcsolatépítő humorának értékelése	0,542 **			
Nő saját énvédő humorának értékelése				
Nő saját agresszív humorának értékelése				
Nő saját énleértékelő humorának értékelése				0,375 *

* : $p < 0,05$ ** : $p < 0,01$

3. táblázat : A nő saját humorának értékelése és a nő értékelése párja humoráról

Pearson-féle korrelációval teszteltem a férfi saját humorának megítélése és a párja humoráról adott értékelése közötti kapcsolatot. A kapcsolatépítő dimenzióban pozitív korrelációs kapcsolatot találtam ($r(30)=0,572$, $p=0,001$). Az énléértékelő dimenzióban ($r(30)=0,474$, $p=0,008$) szintén pozitív korrelációs kapcsolat mutatkozott. Az agresszív humor dimenzióban ($r(30)=0,314$, $p=0,091$) és az énvédő dimenzióban ($r(30)=0,279$, $p=0,136$) sem jelentkezett kapcsolat a férfi saját humorának értékelése és a férfi párja humorának értékelése között (4. táblázat).

	Férfi értékelése párja kapcsolatépítő humoráról	Férfi értékelése párja énvédő humoráról	Férfi értékelése párja agresszív humoráról	Férfi értékelése párja énleértékelő humoráról
Férfi saját kapcsolatépítő humorának értékelése	0,572 **			
Férfi saját énvédő humorának értékelése				
Férfi saját agresszív humorának értékelése				
Férfi saját énleértékelő humorának értékelése				0,474 **

* : $p < 0,05$ ** : $p < 0,01$

4. táblázat : A férfi saját humorának értékelése és a férfi értékelése párja humoráról

Megvitatás

Jelen kutatás célja párok tagjainak humorstílusban és párértékben megmutatkozó hasonlóságának vizsgálata volt. Azt feltételeztem, hogy minél hosszabb ideje tart egy kapcsolat a férfi és a nő között, annál nagyobb a hasonlóság a humorstílus tekintetében. A kérdőívek feldolgozott adatai alapján azt az eredményt kaptam, hogy egyedül csak a kapcsolatépítő humor dimenzióban mutatkozik az, hogy a hosszabb ideje együtt lévő párok - tendencia szinten - jobban hasonlítanak egymásra, mint a kevésbé régóta együtt lévő párok. Hipotézisem, miszerint a kapcsolat időtartama hatással lehet a humorstílusban mutatkozó hasonlóságra, nem igazolódott be ebben a mintavételben. Valószínűleg nem a kapcsolat időtartama határozta meg a hasonlóságot, vagyis az együtt élő partnerek nem válnak egymáshoz számottevően hasonlóbbá a kapcsolat kezdetén megjelenő hasonlóságukhoz képest. Hozzá kell tenni ugyanakkor, hogy a kapcsolatépítő humor dimenzióban tendencia szintű eltérés mutatkozott a kapcsolat időtartamának függvényében. A szakirodalmi adatok vegyes képet mutatnak, egyes eredmények szerint azok a párok, akik hosszabb ideje vannak

együtt hasonlóbbnak mutatkoztak a személyiségjegyek tekintetében, mint azok, akik kevésbé hosszú ideje ismerik egymást (Little, Burt & Perrett, 2005). Ellenben mások eredményei szerint a házasságot megelőzően mért korrelációk egyáltalán nem, vagy csak nagyon kis mértékben növekszenek az évek múlásával (Gyuris, Bereczkei & Járαι, 2010).

Eredményeim szerint nem találtam szignifikáns különbséget egyik partnerkapcsolati formában sem, az együtt járó és a házasságban élők között a humorstílusbeli hasonlóság kapcsán. Ezen eredményeim ellentmondanak azoknak a korábbi eredményeknek, miszerint a házaspárok tagjai nagyobb mértékű hasonlóságot mutattak a pszichológiai jegyek tekintetében, mint az együtt járók párok tagjai (Keller, Thiessen, & Young, 1996).

Vizsgálatom során a párok tagjainak saját párértékük megítélésében nem mutatkozott szignifikáns eltérés a nők és a férfiak között egyik dimenzióban sem. A párok észlelt párértéküket tekintve hasonlóságot mutattak, amely alátámasztotta a hipotézisemet, és a szakirodalomban leírtakkal is megegyezik (Figueredo, Sefcek és Jones, 2006; Bailey, Durante & Geary, 2011). Az ezt eredményező mechanizmus azonban még nem került feltárássra (Bailey, Durante & Geary, 2011).

A nők és a férfiak is átlagosan szignifikánsan vonzóbbnak értékelték párjukat, mint ahogyan a párjaik látták saját magukat. Ezen kívül mindkét nem esetében megfigyelhető az, hogy a saját státuszuk, erőforrásuk megítélésében szignifikánsan alacsonyabb pontszámot adtak maguknak, mint amennyit a párjaik ítéltek meg számukra ugyanebben a dimenzióban. A megértő/megbízható dimenzióban is magasabb pontot adott mindkét nem a párjára vonatkozóan, mint saját magát illetően. Így egyfajta kognitív torzítást feltételezhetünk ezeknek az eredményeknek a hátterében, amelyet pozitív illúzióknak neveznek (Murray és Holmes, 1997). Egyes kutatások szerint a pozitív illúzió rendkívüli jelentőséggel bír, mert a partnerkapcsolatokban előre jelezte a nagyobb elégedettséget, bizalmat és a szeretetet, valamint a kevesebb konfliktust (Murray és Holmes, 1997).

A vonzerő/életerő dimenzióban kapott eredményeim megegyeznek egy korábbi vizsgálat eredményeivel, amelyben szintén párok tagjai ítelték meg saját maguk és partnerük vonzerejét (Swami, Furnham, Georgiades & Pang, 2007). Úgy gondolom, hogy ezen eredményeim hátterében a nemek eltérő párpreferenciája is meghúzódhat. A férfiak előnyben részesítik ugyanis a párválasztás során a fizikai vonzerőt (Edlund & Sagarin, 2010). Elképzelhető, hogy ebből adódóan is értékelték magasra párjukat ezen dimenzióban. Míg a nők esetében a státusz, erőforrás preferencia eredményezheti azt véleményem szerint, hogy ők is magasra értékelték párjukat ezen dimenzió tekintetében (Priest & Thein, 2003; Lőrincz, 2006; Eastwick & Finkel, 2008). A fent említett eltérő nemi preferenciák evolúciós

szempontból pedig a reprodukív sikeresség biztosításához elengedhetetlennek bizonyultak (Edlund & Sagarin, 2010).

A humorstílus nemi különbségeinek vizsgálatánál hipotézisem beigazolódt, a férfiak átlagosan szignifikánsan magasabb értéket mutattak a kapcsolatépítő humor dimenzióban, mint a nők. Ez az eredmény megegyezik egy korábbi vizsgálat eredményeivel (Martin et al., 2003). Az énvédő és az énléértékelő humorstílus vonatkozásában azonban a férfiak átlagosan nem adtak meg szignifikánsan magasabb értékeket, mint a nők. Az énléértékelő humor dimenzióban a nők átlagosan nagyobb értéket adtak meg, mint a férfiak. Ezek az eredmények ellentmondanak egy korábbi kutatás eredményeinek (Martin et al., 2003). Jelen mintavételben az agresszív humor dimenzióban a férfiak tendencia szinten magasabb pontszámot értek el, mint a nők. Míg Martin és munkatársai (2003) adatai szerint az agresszív humor dimenzióban a férfiak szignifikánsan magasabb értéket el, mint a nők. Úgy vélem, hogy a korábbi és a jelen eredmények között mutatkozó eltérés oka a mintavételben keresendő. Jelen kutatásban párokon belüli nemi különbséget vizsgáltam, míg a másik kutatásban egymástól független férfiak és nők humorstílusát vizsgálták. Elképzelhetőnek tartom azt, hogy a párkapcsolatokon belül más dinamika érvényesül a humorstílus tekintetében.

A humor dimenziók korrelációs vizsgálata során a nő által a partnere értékelése és a férfi saját önértékelése között nagyobb korreláció mutatkozott, mint a férfi által a nő értékelése és a nő saját önértékelése között. Emellett mind a férfiak és a mind a nők esetén pozitív együttjárást találtam a kapcsolatépítő és az énléértékelő dimenzióban saját magukról és a párjukról történő értékelés között.

A férfiak úgy ítélték meg, hogy több kapcsolatépítő humort használnak, mint a nők. Valamint ezzel egyezően a nők is úgy vélték, hogy párjuk több kapcsolatépítő humort alkalmaz, mint ők. Ugyanez a mintázat figyelhető meg az agresszív humor tekintetében is. A férfiak úgy vélték, hogy több agresszív humort használnak, mint párjaik. Valamint a nők is úgy ítélték meg, hogy partnereik több agresszív humort alkalmaznak, mint ők. Ezen eredmények véleményem szerint az eltérő nemi szerepeket tükrözik. Az énvédő és az énléértékelő humor tekintetében nem mutatkozott ehhez hasonló mintázat. A férfiak véleményük szerint átlagosan több énvédő humort használnak, mint a párjuk. A nők megítélésük szerint átlagosan több énvédő humort használnak, mint a férfiak. Az énléértékelő humor tekintetében a férfiak véleményük szerint több humort használnak, mint a nők. A nők pedig saját megítélésük szerint ők használnak több énléértékelő humort, mint a férfiak. Ezen eredmények nem hozhatóak párhuzamba, a saját humorstílus észlelése során kapott eredményeimmel. Ugyanis csak az énvédő és az énléértékelő humor esetén azt találtam, hogy

a nők és a férfiak értékei nem tértek el jelentősen. A kapcsolatépítő humor dimenzióban a férfiak szignifikánsan magasabb, míg az agresszív humorban tendencia szinten magasabb értéket mutattak, mint a nők. Hipotézisem ezért, miszerint a párok tagjai hasonlóságot mutatnak mind a négy humordimenzió tekintetében, csak részben igazolódott, csupán az énvédő és az énléértékelő humor vonatkozásában. Egy korábbi vizsgálatban-amelyben a vizsgálati személyek minden egyes megjelenő humoros ingert egy 9-fokú skálán értékelték- az eredmények szerint a párok hasonlóságot mutattak humorpreferenciájuk tekintetében (Murstein & Brust, 1985). Egy közelmúltban végzett kutatásban a közreműködő házaspárok tagjainak humorpreferenciáját vizsgálva pedig közepes hasonlóságot találtak (Priest & Thein, 2003).

Összességében megállapíthatjuk, hogy a mindkét nem egyetértett abban, hogy több kapcsolatépítő és agresszív humort használnak a férfiak, mint a nők. A saját humorstílus önészlelése során a különböző dimenziók mentén azonban a párok tagjai között nem mutatkozott jelentős különbség. A partner párértékének megítélése során mindkét nem magasabbra értékelte a párját, mint saját magát. Valamint a saját párérték meghatározásában nem volt jelentős különbség a párok tagjai között, vagyis észlelt párértéküket tekintve hasonlóságot mutattak a kutatás résztvevői. Véleményem szerint a párértékelés kapcsán a pozitív illúzió jelensége és a humorstílus igen fontos szereppel bír a párválasztás során. A partnerkapcsolatok mozgatórugói lehetnek, ezért lehet nélkülözhetetlen ezen jelenségek részletesebb ismerete. További kutatások még kimunkáltabb képet adhatnak majd arról, hogy a párválasztási döntéseinkre milyen hatást gyakorolnak. Valamint, hogy milyen tényezők befolyásolják még a párok tagjai között megjelenő hasonlóság mértékét. Jövőbeli kutatások célja lehet a fentiekén kívül, annak a mechanizmusnak a vizsgálata, hogy a párok mi célból választanak magukhoz hasonló párértékű párt. Ezen kívül, annak feltárása, hogy minek köszönhető az, hogy a nők és a férfiak eltérően ítélik meg magukat és partnerüket az énvédő és az énléértékelő dimenzióban.

Felhasznált irodalom

- Bailey, D. H., Durante, K. M., & Geary, D. C. (2011). Men's perception's of women's attractiveness calibrated to relative mate value and dominance of the women's partner. *Evolution and Human Behavior*, 32, 138-146.
- Barelds, D. P. H. & Barelds- Dijkstra, P. (2010). Humor in intimate relationships: Ties among sense of humor, similarity in humor and relationship quality. *Humor: International Journal of Humor Research*, Vol. 23, 4, 447- 465.
- Barelds, D. P. H., Dijkstra, P., Koudenburg, N., & Swami, V. (2011). An assessment of positive illusions of the physical attractiveness of romantic partners. *Journal of Social and Personal Relationships*, (in press) doi : 10.1177/0265407510385492
- Bateson, P. (1980). Optimal outbreeding and the development of sexual preferences in Japanese quail. *Zeitschrift für Tierpsychologie*, 53, 231–244.
- Belsky, J., Steinberg L., & Draper, P. (1991). Childhood Experience, Interpersonal Development, and Reproductive Strategy: An Evolutionary Theory of Socialization. *Society for Research in Child Development*, 62, 647-670.
- Bereczkei, T. & Csanaky, A. (1996). Mate choice, marital success, and reproduction modern society. *Ethology and Sociobiology*, 17, 23-45.
- Bereczkei, T., Gyuris, P., Koves, L., & Bernath, L. (2002). Homogamy, genetic similarity, and imprinting, parental influence on mate choice preferences. *Personality and Individual Differences*, 33, 677-690.
- Bereczkei, T., Gyuris, P., & Wisfeld, G. E. (2004). Sexual imprinting in human mate choice. *The Royal Society*, 29 (04), 1129-1134.
- Bereczkei, T., Hegedűs, G., & Hajnal, G. (2009). Facialmetric similarities mediate mate choice: sexual imprinting on opposite-sex parents. *Proceedings of the Royal Society of London*, 276, 91-98.
- Bressler, E., R. & Balshine, S. (2006). The influence of humor on desirability. *Evolution and Human Behavior*, 27, 29-39.

- Botwin, M. D., Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Personality and mate preferences: Five factors in mate selection and marital satisfaction. *Journal of Personality*, 65, 107-136.
- Buda, B. & Szilágyi, V. (1974). A partnerkapcsolatok pszichológiája. Budapest : Gondolat Kiadó
- Buunnk, B. P., Dijkstra P., Fetchenhauer, D. & Kenrick, D. T. (2002). Age and gender differences in mate selection criteria for various involvement levels. *Personal Relationships*, 271-278, 9.
- Eastwick, P. W. & Finkel, E. J. (2008). Sex differences in Mate Preferences Revisited: Do People Know What They Initially Desire in a Romantic Partner? *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 94, No. 2, 245-264.
- Edlund, J. E. & Sagarin, B. J. (2010). Mate value and mate preferences : An investigation into decisions madewith and without constraints. *Personality and Individual Differences*, 49, 835-839.
- Dijkstra, P. & Barelds, D. P. H. (2008). Self and partner personality and responses to relationship threats. *Journal of Research in Personality*, 42, 1500-1511.
- Feng, D. & Baker, L. (1994). Spouse similarity in attitudes, personality and psychological well-being. *Behavior Genetics*, 24, 357-364.
- Figueredo, A. J., Sefcek, J. A., & Jones, D. N. (2006). The ideal romantic partner personality. *Personality and individual differences*, (41), 431-441.
- Fletcher, G. J. O. & Overall, N. O. (2008). Az én az intimkapcsolatokban. In J. P. Forgas, M. G. Haselton, & W. von Hippel (Eds.) *Az evolúció és a társas megismerés* (pp. 235-252). Budapest: Kairosz Kiadó
- Gyuris, P., Bereczkei, T., & Járαι, R. (2010). Személyiségvonások a párválasztásban: Homogámia és/vagy szexuális imprinting. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 65. 1. 117-132.
- Keller, M. C., Thiessen, D., & Young, R. K. (1996). Mate assortment in dating and married couples. *Personality and Individual Differences*, 21(2), 217–221.

- Lauer, R., Lauer, J. C., & Kerr, S. T. (1990). The long-term marriage: Perceptions of stability and satisfaction. *Int'l. Journal of Aging and Human Development*, 31, 189.
- Little, A. C., Penton- Voak , I. S., Burt, D. M., & Perrett, D. I. (2003). Investigating an imprinting like-phenomen in humans: Partners and opposite sex-parents have similar hair and eye colour. *Evolution and Human Behavior* 24, 43-51.
- Little, A. C., Burt, D. M., & Perrett, D. I. (2006). Assortative mating for perceived facial personality traits. *Personality and Individual Differences* 40, 973-984.
- Lórinicz, L. (2006). Rules Of Attraction- How do people select partners? *Review of Sociology*, Vol. 12. 1, 71-84.
- Lum, K., & Curran, J. P. (1975). Personality similarity and interpersonal attraction in the computer dating situation. *The Journal of Social Psychology*, 95, 233–239.
- Markham, A., Thompson, T., & Bowling, A. (2005). Determinants of body-image shame. *Personality and Individual Differences*, 38, 1529-1541.
- Mascie-Taylor, C. G. N. (1988). Assortative mating for psychometric characteristics. In C. G. N. Mascie-Taylor & A. J. Boyce (Eds.), *Human mating patterns* (pp. 61–82). New York, NY: Cambridge University Press.
- Martin, R. A. , Puhlik-Doris, P., Larsen, G., Gray, J. & Wei, K. (2003). Individual differences uses of humor and their relation to psychological well-being: Development of the Humor Styles Questionnaire. *Journal of Research in Personality*, 37, 48-75.
- McCrae, R. R. (1996). Social consequences of experiential openness. *Psychological Bulletin*, 120, 323-337.
- Murray, S. L. & Holmes J. G. (1997). A leap of faith? Positive illusions in romantic relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 586-604.
- Murstein, B. & Brust, R. (1985). Humor and interpersonal attraction. *Journal of Personality Assessment*, 49, 637-640.
- Pfenning, D. W. & Sherman, P. W. (1995). Kin recognition. *Scientific American*, 272, 68-73.

- Prager, K. J. (1995). *The psychology of intimacy*. New York: Guilford.
- Priest, R. F. & Thein, M. T. (2003). Humor appreciation in marriage: Spousal similarity, assortative mating, and disaffection. *Humor* 16-1, 63-78.
- Swami, V., Furnham, A., Georgiades, C., & Pang, L. (2007). Evaluating self and partner physical attractiveness. *Body Image*, 4, 1, 97-101.
- Taylor, S. E. & Brown, J. D. (1988). Illusion and well-being: a social psychological perspective on mental health. *Psychological Bulletin*, 103, 193-210.
- Tisljár, R. & Komjáthy, L. (2010). Humor és vonzerő A humorpreferencia nemi, személyiségbeli és testalkati összefüggései, *Magyar Pszichológiai Szemle*, 65.1. 149-163.
- Tod, P. M. (2008). Koevolúciósan kifejlődött kognitív mechanizmusok a párkeresésében. In J.P. Forgas, M. G. Haselton, & W. von Hippel (Eds.), *Az evolúció és a társas megismerés* (pp. 175-193). Budapest: Kairosz Kiadó
- Watson, D., Klohnen, E. C., Casillas, A., Simms, E. N., Haig, J., & Berry, D. S. (2004). Match Makers and Deal Breakers: Analyses of Assortative Mating in Newlywed Couples. *Journal of Personality* Vol. 72, 5, 1029-1068.
- Zajonc, R. B., Adelman, P. K., Murphy, S. T., & Niendenthal, P. M. (1987). Convergence in the physical appearance of spouses. *Motivation and Emotion*, 11, 335-346.
- Ziv, A. (1988). Humor's role in married life. *Humor: International Journal of Humor Research*, 1, 223-229.

Melléklet

1. Melléklet : Etikai jóváhagyás alóli mentességet bejelentő űrlap
2. Melléklet : Humor Stílus Kérdőív
3. Melléklet : Önértékelési Kérdőív

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

Bölcsészettudományi Kar
Pszichológia Tanszék
6722 SZEGED, Petőfi S. sgt. 30-34.

Tel.: (62)544-509
Tel.+Fax: (62)544-509

SZEGED UNIVERSITY

Institute of Psychology
Faculty of Arts
Petőfi S. sgt. 30-34., H-6722 SZEGED

Phone: (36 62) 544-509
Phone and Fax: (36 62) 544-509

**Etikai jóváhagyás alóli mentességet bejelentő űrlap
B/ diák kutatók számára**

A kutatás mentesül a Tanszéki Etikai Bizottság jóváhagyása alól, ha a kutatásról joggal feltételezhető, hogy nem okoz semmiféle terhelést, károsodást vagy sérelmet a résztvevők számára, és/vagy a kutatás nem érint fokozott körülményt igénylő populációt (mint pl. betegek, börtönbüntetést töltők, kis gyermekek, kisebbségi csoportok). Az etikai jóváhagyást nem igénylő kutatásban éppen úgy be kell tartani a pszichológiai kutatás etikai szabályait (v.ö. Tanszéki Etikai Kódex II/6 pont), mint a jóváhagyást igénylő kutatásokban.

1. A kutatásért felelős oktató neve, beosztása:

Tisljár Roland, egyetemi tanársegéd

A kutatásban diákok neve:

Mohácsi Magdolna

2. A kutatás címe: A humorstílus és a párérték hasonlóságának vizsgálata párok körében, asszortatív párválasztás

3. A kutatás melyik kategóriába esik:

kurzus munka; ebben az esetben, kurzus neve:.....

műhelymunka

szakdolgozati munka

✓ TDK munka

egyéb:

4. Az etikai mentesség indoklása a megfelelő kategória aláhúzásával:

oktatási vagy nevelési módszerek vizsgálata,

✓ névtelen kérdőíves felmérések,

személyiségi jogot nem sértő, nyilvános helyen történő természetes megfigyelés,
munkakör, illetve szervezeti hatékonyság kutatás, amely nem jelentenek kockázatot
egyéb:

.....

Dátum:

Szeged, 2011. 11.17

A kutatásért felelős oktató:

Humor stílus kérdőív

Az emberek nagyon sokféleképpen érzékelik és fejezik ki a humort. Az alábbi listán állítások találhatók, melyek a humorra adott reakciókat írják le. Kérlek, gondosan olvasd el az összes állítást, és karikázással jelöld, mennyire értesz egyet vele. Kérlek, válaszolj minél őszintébben. Használd az alábbi skálát:

1	2	3	4	5	6	7
Egyáltalán nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Kis mértékben nem értek egyet	Semleges vagyok/ Nem tudok állást foglalni	Kis mértékben egyetértek	Inkább egyetértek	Teljesen egyetértek

1.	Általában nem nevetek vagy viccelődöm sokat másokkal.	1 2 3 4 5 6 7
2.	Ha levertséget érzek, humorral általában fel tudom vidítani magam.	1 2 3 4 5 6 7
3.	Ha valaki hibázik, gyakran ugratom emiatt.	1 2 3 4 5 6 7
4.	Többször hagyom, hogy nevéssenek rajtam vagy mulatságosnak találjanak, mint kellene.	1 2 3 4 5 6 7
5.	Nem kell sokat fáradoznom azon, hogy másokat megnevettessek – természetemnél fogva humoros személy vagyok.	1 2 3 4 5 6 7
6.	Ha magamban is vagyok, gyakran szórakoztatnak az élet abszurditásai.	1 2 3 4 5 6 7
7.	Az embereket soha nem támadja vagy bántja humorérzésem.	1 2 3 4 5 6 7
8.	Gyakran én is gúnyolódok magamon, ha ez a családomat és a barátaimat megnevetteti.	1 2 3 4 5 6 7
9.	Ritkán sikerül másokat megnevettetnem rólam szóló mókás történetekkel.	1 2 3 4 5 6 7
10.	Hogyha ideges vagy szomorú vagyok, általában próbálok valami vicces dolgot felfedezni a szituációban, hogy jobban érezzem magam.	1 2 3 4 5 6 7
11.	Ha vicceket vagy mulatságos dolgokat mondok, általában, nem érdekel, hogy mások hogyan fogadják.	1 2 3 4 5 6 7
12.	Gyakran próbálom az emberekkel megkedveltetni magam azáltal, hogy vicces dolgokat mondok a gyengeségeimről, baklövéseimről vagy hibáimról.	1 2 3 4 5 6 7
13.	Sokat nevetek és viccelődöm a barátaimmal.	1 2 3 4 5 6 7
14.	A humoros életfelfogásom megvéd attól, hogy túlságosan ideges vagy depressziós legyek a dolgok miatt.	1 2 3 4 5 6 7

15.	Nem szeretem, amikor az emberek a humort mások kritizálására vagy megalázására használják.	1 2 3 4 5 6 7
16.	Ritkán mondok mulatságos dolgokat, hogy megalázzam magam.	1 2 3 4 5 6 7
17.	Általában nem szeretek vicceket mesélni vagy az embereket szórakoztatni.	1 2 3 4 5 6 7
18.	Ha magam vagyok és szomorú, megpróbálok valami mulatságosra gondolni, hogy felvidítsam magam.	1 2 3 4 5 6 7
19.	Néha valami olyannyira mókás dologra gondolok, hogy muszáj elmondanom, még akkor is, ha ez nem a helyzethez illő.	1 2 3 4 5 6 7
20.	Gyakran túlzásba viszem saját magam megalázását, amikor próbálok viccelődni vagy mókás lenni.	1 2 3 4 5 6 7
21.	Szeretem megnevettetni az embereket.	1 2 3 4 5 6 7
22.	Hogyha szomorú vagy ideges vagyok, általában elvesztem a humorérzékeimet.	1 2 3 4 5 6 7
23.	Soha nem nevetek ki másokat, még akkor sem, ha minden barátom ezt teszi.	1 2 3 4 5 6 7
24.	Hogyha családdal vagy barátokkal vagyok, gyakran én vagyok az egyetlen, akivel mások viccelődnek vagy akit ugratnak.	1 2 3 4 5 6 7
25.	Ritkán mesélünk vicceket a barátaimmal.	1 2 3 4 5 6 7
26.	Tapasztalatom szerint egy helyzet szórakoztató oldalát nézni hatékony problémamegoldó eszköz.	1 2 3 4 5 6 7
27.	Ha nem kedvelek valakit, gyakran megalázás céljából viccelődöm rajta vagy ugratom őt.	1 2 3 4 5 6 7
28.	Ha problémáim vannak vagy boldogtalan vagyok, gyakran palástolom tréfálkozással, ezért a legközelebbi barátaim sem tudják igazán, mit érzek.	1 2 3 4 5 6 7
29.	Általában nem jut eszembe semmi szellemes dolog, ha társaságban vagyok.	1 2 3 4 5 6 7
30.	Nem szükséges, hogy emberekkel legyek körülvéve ahhoz, hogy jól szórakozzak – általában találok dolgokat, amelyeken nevetni tudok, még ha egyedül is vagyok.	1 2 3 4 5 6 7
31.	Még ha valami nagyon mulatságosnak is tűnik, nem nevetek rajta és nem viccelődöm vele, ha ezzel valakit megbántok.	1 2 3 4 5 6 7

32.	Azért hagyom, hogy mások nevéssenek rajtam, mert ilyen módon tudom családomat és barátaimat felvidíteni.	1 2 3 4 5 6 7
-----	--	---------------

Önértékelési Kérdőív

A kérdőív teljes mértékben anonim. Kérlek, válaszolj minél őszintébben!

Jellemezd magad az alábbi tulajdonságok szerint, 1-től 7-ig terjedően minden egyes tulajdonságnál!

Kérlek, gondosan olvasd el és gondold végig az összes tulajdonságot, és karikázással jelöld, mennyire jellemző rád. Használd az alábbi skálát:

1	2	3	4	5	6	7
Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Kis mértékben jellemző	Átlagos mértékben jellemző	Az átlagnál kissé nagyobb mértékben jellemző	Az átlagnál nagyobb mértékben jellemző	Teljes mértékben jellemző

1.	Megértő vagyok.	1 2 3 4 5 6 7
2.	Kalandos a természetem.	1 2 3 4 5 6 7
3.	Rendelkezem a jó állás/munkahely eléréséhez szükséges adottságokkal.	1 2 3 4 5 6 7
4.	Támogató vagyok a kapcsolataimban.	1 2 3 4 5 6 7
5.	Jó az alakom.	1 2 3 4 5 6 7
6.	Jó anyagi háttérrel rendelkezem.	1 2 3 4 5 6 7
7.	Tapintatos vagyok.	1 2 3 4 5 6 7
8.	Társaságkedvelő vagyok.	1 2 3 4 5 6 7
9.	Rendelkezem a szép ház vagy lakás eléréséhez szükséges ambícióval.	1 2 3 4 5 6 7
10.	Kedves vagyok.	1 2 3 4 5 6 7
11.	Szexi vagyok.	1 2 3 4 5 6 7
12.	Rendelkezem a biztos anyagi helyzet eléréséhez szükséges ambícióval.	1 2 3 4 5 6 7
13.	Meghallgatom az embereket.	1 2 3 4 5 6 7
14.	Vonzó vagyok.	1 2 3 4 5 6 7
15.	Jól öltözködöm.	1 2 3 4 5 6 7
16.	Melegszívű vagyok.	1 2 3 4 5 6 7
17.	Jó szerető vagyok.	1 2 3 4 5 6 7